

*До членовете на научното жури,
ПИФ на ЮЗУ „Неофит Рилски“
Катедра ГПН*

СТАНОВИЩЕ

от

*д-р Люба Г. Панайотова - Чалъкова, професор по гражданско и семейно право,
Ръководител на Катедра по гражданскоправни науки, Юридически факултет, ПУ
„Паисий Хилендарски“,*

*в качеството ми на член на научно жури за присъждане на образователната и
научна степен „доктор“ по: област на висше образование 3. Социални, стопански и
правни науки 3.6. Право /гражданско и семейно право /,*

Уважаеми членове на научното жури,

Със Заповед № 1558/15.07.2021г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ съм определена за външен член на научно жури по процедура за защита на редовен докторант по научна специалност „Гражданско и семейно право“ – шифър 3.6 от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления Право /гражданско и семейно право /. В това си качество представям на вниманието на журито становището си върху научните публикации на докторанта.

I. Административна справка за докторанта

Докторант Йорданка Николова Нонева - Златкова е зачислена като редовен докторант в катедра „Гражданскоправни науки“ към Правно-исторически факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски, Благоевград. Видно от приложената автобиография тя е завършила своето висше юридическо образование в СУ „Климент Охридски“ /2009 – 2015г./. Надградила е

обучението си с професионално направление „Икономика“, специалност „Финанси“ в Стопанския факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски /2015 – 2018г./.

От представените данни ясно се вижда една изключително активна дейност на докторанта в различни обществени сфери. Тя е била юрисконсулт, директор „Стопанска и инвестиционна политика. Проекти и програми“ към община Сандански, правен съветник, медиатор и др. Докторант Нонева – Златкова има опит и като асистент-преподавател в областта на гражданското и семейното право с подчертан интерес към облигационното право. Тя е член и на Младежкия екип Европа към Представителството на Европейската комисия в България. Всичко казано говори за млад учен с разностранни интереси и широк поглед в различни области на познанието. Това предопределя и добри изследователски резултати като цяло.

Докторант Нонева – Златкова има публикации в различни правни издания по темата на дисертацията, както и въобще в областта на облигационното право, което още веднъж подчертава сериозното и желание и афинитет към научни изследвания. За целта на настоящето становище ще се подложи на анализ само дисертационния труд и статиите, свързани с него.

II. Бележки по представените научни публикации

1. Научните публикации, които докторант Йорданка Нонева - Златкова представя са дисертационен труд на тема “Особености на Павловия иск в гражданското и търговското право“ и статии във връзка с темата.

Докторант Йорданка Нонева – Златкова отговаря на минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, което е видно от приложена справка. В представеното становище с предимство ще се направи анализ на дисертационния труд. Приложените статии само затвърждават цялостното впечатление за докторанта, че има сериозен интерес към научни изследвания и че появата на дисертацията не е случаен резултат. Дисертационният труд представлява едно интересно научно изследване, за което докторант Нонева - Златкова е положила усилия и старание при научното търсене. Той отговаря на изискванията на чл. 27 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав на Република България.

Цялостното съдържание се състои от : Увод; три глави и заключение, съдържа и подробна библиография. Общият обем на дисертационния труд е 213 страници. Използвани са множество съчинения на чужди и български автори по темата. Добро впечатление прави и позоваването както на българската, така и на чуждата съдебна практика по определени въпроси. Това говори за добри езикови познания на докторанта по френски и английски език.

Още заглавието на дисертацията **„Особености на Павловия иск в гражданското и търговското право“** очертава интересни за развитието на правото въпроси, които са свързани с някои промени в българската правна реалност през последните години. Заглавието очертава и нещо много съществено, а именно че предмет на изследване пред докторанта ще бъде един традиционен за облигационното ни право въпрос, но видян в една по-широка перспектива. В този смисъл може да се говори за принос на изследването към българското частно право в широк смисъл. Самото заглавие насочва към размисъл как Павловият иск като средство за защита на кредиторите намира своето приложение в два различни дяла на правото – гражданско и търговско. Оттам и провокира размисъл за разликите, които неизбежно следва да се очертаят като задача пред докторанта. Като цяло амбиция и смелост е проявила докторант Нонева - Златкова, заемайки се с тази тема, предвид необходимостта от сериозни познания в областта както на класическото облигационно право, така и в области като търговско, семейно, европейско право. И точно в намирането на връзките, различията и пресечните точки е приносяният момент в дисертацията. Добрият анализ изисква добро познаване както на българското законодателство, така и на чуждите образци, от които заимстваме законодателни решения. Изисква се и критичен анализ както на различни правни норми, така и умение да се забележи най-практичното от няколко предложения, което да отговори на новите реалности. Всичко казано предопределя и избора на докторанта за структура на дисертационното изследване.

Изследването започва с **Увод**, в който се очертават предмета на дисертацията и неговата актуалност, както и основните задачи пред докторанта, които тя разпределя за решаване в отделните глави на дисертацията. Този подход е удачен, защото въвежда основния въпрос, а именно изясняване същността на Павловия иск, пречупен през призмата на нови икономически, социални и правни отношения. Добавя се, че точно в този смисъл въпросът не е достатъчно добре изследван в българската гражданскоправна теория. Направени са и разсъждения във връзка с непрекъснато развиващият се пазар в ЕС и влиянието на новите технологии върху начините за увреждане на кредиторите.

В структурно отношение след Уводната част следват три глави, предложения за развитие на правото и заключение на дисертацията.

В глава първа докторантът ни запознава с основното понятие от своето изследване в историческа и сравнително правна перспектива. Този подход следва да бъде подкрепен, защото без познаване на историческите обстоятелства, както и на чуждите системи, не може да се определи нито съвременното положение на институтите, нито бъдещото им развитие. Може да се каже, че тази глава има въвеждащ характер към същността на темата, но едновременно с това дава интересни препратки към римското частно право, гражданските кодификации от XIX век и съвременните правни системи. Тези препратки показват, че авторката има способности за трудното научно дирене в чужди правни системи, както и солидна езикова подготовка. Като препоръка към докторанта тук ще бъде интересно да се направят някои изводи, предвид процесите на нарастваща глобализация. Намирам, че широки разсъждения за бъдещия Граждански кодекс в тази глава не са необходими за конкретната тема, освен само като споменаване, че Павловият иск ще има своето логично място в бъдещ Граждански кодекс. Приносно значение има изводът, че съдиите на общото право проявяват по-голяма свобода от българските съдии по отношение на тълкуването на увреждащите действия.

В глава втора авторката поставя на вниманието същинския въпрос на своето изследване, а именно Павловият иск в българската частноправна доктрина и съдебна практика. В структурно отношение тази глава представлява ядрото на дисертацията. Ключово значение тук по мое мнение има обстойното разглеждане на елементите на фактическия състав на Павловия иск в двете хипотези по чл. 135, ал. 1 ЗЗД и чл. 135, ал. 3 ЗЗД, както и спецификите в търговското право. Очертани са добре субективните условия за предявяване на иска, съответно знание за увреждане в първия текст и намерение за увреждане във втория. В тази глава е разгледан и въпросът за преценката за наличието на знание за увреждане у третите лица. Авторката е изразила становище, че е достатъчно на третото лице да са му известни обстоятелства, от които произтича вземането на кредитора. В изследването са коментирани различни тези по въпроса – както на ВКС, така и на множество други автори. В дисертацията се прави опит за собствено становище с приносен елемент. А именно за това, че Павловият иск „не трябва да се разглежда като вид недействителност“, а по-скоро като особен вид непротивопоставимост по отношение на кредиторите. За целта се правят съответните разграничения с нищожността, унищожаемостта и висящата недействителност, което има припомняща теоретична стойност за читателите.

Но по-интересни в тази глава са направените предложения *de lege ferenda*, а именно в чл. 135, ал. 2 ЗЗД да се разшири кръга на лицата, попадащи в обхвата на презумпцията. Всяко едно предложение за промяна в закона следва по принцип да бъде много внимателно обмислено. Но тук прави добро впечатление, че докторант Нонева – Златкова показва една умереност като изтъква, че „по отношение на фактическия извод за наличие на знание за увреждане трябва да се отчита естеството на близостта“ между коментираните от нея лица. С приносно значение е, че в точка 1.9. от глава втора авторът се спира на Павловия иск в търговското право. Разгледан е с оглед на спецификите на търговците като лица, които дължат по-високо ниво на дължима грижа от грижата на добрия стопанин. Не са пропуснати и въпросите за знанието за увреждане с оглед органното представителство при дружествата, както и спецификите при производството по несъстоятелност. Разгледано е правото на иск по чл. 649, ал. 1 ТЗ, което има специален характер, но разкрива общи признаци на противоправност с иска по чл. 135 ЗЗД. Изтъкнато е, че в тези случаи искът се води в интерес на кредиторите на масата на несъстоятелността, легитимирана страна е и синдикът, освен кредитора. Направено е предложение не всички кредитори да могат да предявяват иска, а само тези с приети вземания. Като цяло считам, че разсъжденията и направените предложения в тази глава показват способност на докторанта за съпоставки, критичен анализ и самостоятелно мислене.

В глава трета докторант Нонева - Златкова се спира на въпросите за практическото приложение на Павловия иск в гражданското и търговското право. Интересна е тезата на докторанта, че „добросъвестността на длъжниците все повече се компрометира“ през последните години. Тя изтъква за това причини, които имат своя генезис в икономическото /междуетерна задължнялост/ и здравно положение в страната, но разбира се, не следва да останат извън погледа на правното регулиране. В глава трета докторант Нонева – Златкова всъщност очертава три аспекта от темата в структурно отношение. На първо място, прави критичен анализ на тълкувателната практиката на ВКС по въпросите на Павловия иск. На второ място, отчита значението на частните кодификации и принципните положения в тях за „ненамеса в чужда правна сфера“. И на трето място, се спира на особеностите на Павловия иск в някои дела от юриспруденцията на Съда на ЕС. В края на главата авторът сравнява Павловия иск с други сходни институти като косвения иск, симулацията, исковете за попълване масата на несъстоятелността и др.

Като цяло мога да кажа, че множество сериозни въпроси е повдигнала с изследването си докторант Нонева - Златкова. От тази гледна точка, въпреки наличието на някои проблеми в структурно отношение, работата на докторанта е много интересна и полезна за развитието на правото.

III. Заключение

В заключение, независимо от направените по-горе критични бележки и предложения, цялостното впечатление от научната дейност и активност на докторант Йорданка Нонева - Златкова е изцяло положително. Дисертационният труд отговаря на изискванията на чл. 6 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и на чл. 27 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България, представлява принос в науката и решава важни теоретични проблеми. Това ми дава основание да считам убедено пред научното жури, че Йорданка Нонева - Златкова е достойна за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Подпис :

/проф. д-р Люба Панайотова – Чалъкова/

*To the members of the scientific jury,
Faculty of Law and History SWU "Neofit
Rilski", Department "Civil Law Sciences"*

OPINION

by

*Luba G. Panayotova - Chalakova, PhD., Professor of Civil and Family Law, Head of
Department "Civil Law Sciences", Faculty of Law, "Paisii Hilendarski" University of
Plovdiv,*

*in my capacity as a member of the scientific jury for the award of the educational and
scientific degree "Doctor" in field of higher education 3. Social, Economic, and Legal
Sciences 3.6. Law /Civil and Family Law /,*

Dear Members of the Scientific Jury,

According to Order № 1558/15.07.2021 I am selected as an external member of a scientific jury in the procedure for the defense of a full-time PhD student in the scientific specialty "Civil and Family Law" – cipher 3.6 of the Classifier of the fields of higher education and professional fields Law /Civil and Family Law/. In this capacity, I present to the jury my opinion on the PhD student's scientific publications.

I. A detailed reference for the PhD student

PhD. student Yordanka Nikolova Noneva- Zlatkova is enrolled as a full-time PhD student in the Department "Civil Law Sciences" at Faculty of Law and History of South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad. According to the attached CV, she has completed her higher legal education at Sofia University "St. Kliment Ohridski"/2009 – 2015/. She upgrades her education in a professional field "Economics", specialty "Finance" at the Faculty of Economics of SWU "Neofit Rilski /2015 - 2018/.

The presented data clearly shows an extremely activity of the PhD student in various public spheres. She was a jurisconsult, Director of "Economic and Investment Policy. Projects and programs" at Sandanski municipality, legal adviser, mediator, etc. PhD student Noneva – Zlatkova also has experience as an Assistant Professor in the field of Civil and Family Law with a strong interest in Obligation and Contract Law. She is also a member of the Team Europe Junior at the Representation of European Commission in Bulgaria. All the above speaks of a young scientist with diverse interests and a wide view in different fields of knowledge. This also predetermines good research results in general.

PhD student Noneva – Zlatkova has publications in various legal publications on the subject of the PhD thesis, as well as in general in the field of Obligation and Contract Law, which once again emphasizes her serious desire and subtlety to research. For the purpose of this opinion, only the dissertation work and the articles related to it will be analyzed.

II. Notes on the submitted scientific publications

1. The scientific publications that PhD student Yordanka Noneva - Zlatkova presents are the dissertation on the topic "Peculiarities of Actio Pauliana in the civil and commercial law" and articles on the topic.

PhD student Yordanka Noneva – Zlatkova meets the minimum national requirements for the acquisition of the educational and scientific degree "Doctor", as evidenced by an attached report. The presented opinion will take precedence over the analysis of the dissertation work. The attached articles only reinforce the impression of the PhD student-that there is also a serious interest in research and that the appearance of the dissertation is not an accidental result. The PhD thesis is an interesting scientific study, for which PhD student Noneva-Zlatkova has made efforts and diligence in scientific search. It fully applies to article 27 of the Statute for implementation of the Law on Development of the Academic Staff in Republic of Bulgaria.

The overall content consists of: Introduction; Three chapters and a Conclusion, it also contains a detailed bibliography. The total volume of the dissertation work is 213 pages. Numerous books by foreign and Bulgarian authors on the subject have been used. The reference to both Bulgarian and foreign case law on certain issues is also very impressive. This speaks of PhD student's good language skills in French and English.

Even, the title of the dissertation "**Peculiarities of Actio Pauliana in the civil and commercial law**" outlines interesting for the development of law questions that are related with some changes in the Bulgarian legal reality in the recent years. It also shapes something very significant, namely that the subject of PhD student's research will be a traditional for our Obligation and Contract Law question but seen in a broader perspective. In this sense, it can be talked about a contribution of the dissertation to Bulgarian private law in a broad point of view. The very title refers to the reflection how Actio Pauliana, as a means of protecting creditors, finds its application in two different law spheres- civil and commercial. Hence, it provokes reflection on the differences that should inevitably emerge as an aim for the doctoral student. In general, PhD student Noneva-Zlatkova, has shown ambition and courage, dealing with this topic, because it needs serious knowledge in the field of both Classical Obligation Law and in areas such as Commercial, Family, European law. A PhD thesis' contribution moment is the precise finding of the connections, differences, and intersections between different legal spheres. The good analysis requires a good knowledge of both the Bulgarian legislation and the foreign ones from which we borrow legislative decisions. It requires also critical analysis both of various legal norms and skill to observe the most practical of several proposals, which can meet the changes in the new realities. All this predetermines the choice of the doctoral student for the structure of the PhD research.

The study begins with **Introduction**, in which the author outlines the subject of the dissertation and its topicality, as well as the main tasks in front of the PhD student, which she allocates for resolution in the individual chapters of the dissertation. This approach is appropriate because it introduces the main issue and clarifies the essence of Actio Pauliana, refracted through the prism of new economic, social, and legal relations. It is added, that precisely in this sense the question is not well researched in the Bulgarian Civil Law theory. Reflections have also been made on the ever-evolving EU market and the impact of the new technologies on the ways to harm creditors. Structurally, three chapters, proposals for the development of the law and a conclusion of the dissertation follow after the introductory part.

In Chapter I, the PhD student introduces the basic concept of his research in a historical and comparative legal perspective. This approach should be supported because, without knowledge of the historical circumstances as well as foreign systems' ones, neither the modern work of the institutes nor their future development can be determined. It can be said that this title has an introductory character to the essence of the topic, but at the same time gives interesting

references to Roman Private Law, Civil codifications of the 19th century and modern legal systems. These references show that the author has abilities for the difficult scientific research in foreign legal systems, as well as solid foreign language training. As a recommendation to the PhD student here, it will be possible to draw some conclusions, given the processes of increasing globalization. I find that broad reflections on the future Civil Code in this chapter are not necessary for the specific topic, except as a reference to the Actio Pauliana having its logical place in a future Civil Code. An important contribution of the author is the conclusion that judges of common law systems show greater freedom than Bulgarian ones in terms of interpretation of the harmful actions towards creditors.

In Chapter II, the author draws attention to the real question of her research, namely the Actio Pauliana in the Bulgarian Private Law doctrine and case law. Structurally, this chapter represents the core of the dissertation. In my point of view, the thorough observation of Actio Pauliana's elements of the factual composition in the two hypotheses under article 135 (1) and article 135(3) of Bulgarian Obligation and Contract Law, as well as its specifics in commercial law, is of key importance. The PhD thesis well outlines the subjective conditions for filing the claim, respectively the knowledge of damage in the first text and the intent to damage in the second. This chapter also addresses the issue of assessing the existence of knowledge the damage of the third parties. The author expresses the opinion that it is sufficient for the third party to be aware of the circumstances from which the creditor's claim arises. The study comments on various thesis on the topic- both the Bulgarian Supreme Court of Cassation and many other authors. In the dissertation, it is made an attempt author's own opinion with a contribution element. Namely, that Actio Pauliana "should not be seen as a kind of invalidity", but rather as a special kind of opposing relation with regard to creditors. For this purpose, the appropriate distinctions are made with the nullity, annihilation, and pending invalidity, which has a reminiscent theoretical value for the readers. But more interesting in this chapter are the proposals made *de lege ferenda*, namely in art. 135, para. 2 of the Bulgarian Obligation and Contract Law to expand the circle of persons falling within the scope of the presumption.

Any proposal for a change in the legislation should, in principle, be very carefully considered. But here it makes a good impression that PhD student Noneva-Zlatkova shows a moderation by pointing out that "with regard to the factual conclusion about the existence of knowledge of damage, should be accounted the nature of closeness" between commented the persons by her. It is of the utmost importance that, in point 1.9 of Chapter II, the author refers to the Actio Paulina in commercial law. It is considered in view of the specifics of traders as persons who

owe a higher level of due care than the care of a good owner. The issues of knowledge of damage in view of the organ representation in the companies, as well as the specifics of the insolvency proceedings are not left out either. The right of action under art. 649, para. 1 of the Bulgarian Commercial Law, which has a special character, but reveals common signs of illegality with the claim under art. 135 of Bulgarian Obligation and Contract Law. It was pointed out that in these cases the claim is conducted in the interest of the creditors of the bankruptcy estate, the trustee in bankruptcy is a legitimate party, in addition to the creditor. It has been suggested that not all creditors can file a claim, but only those with accepted receivables. In general, I believe that the reasoning and suggestions made in this chapter show the PhD student's ability for comparisons, critical analysis, and independent thinking.

In **Chapter III**, PhD student Noneva-Zlatkova addresses the questions about the practical application of Actio Pauliana in the civil and commercial law. Interesting is the PhD student's thesis that "the good faith of debtors is increasingly compromised" in recent years. She points out the reasons for this, which have their genesis in the economic / intercompany indebtedness/ and health situation in the country, but of course, should not be left out of the view of legal regulation. In Chapter III PhD student Noneva-Zlatkova actually outlines three aspects of the topic in structural terms. First of all, she makes a critical analysis of the interpretative practice of the Bulgarian Supreme Court of Cassation in the field of Actio Pauliana. Secondly, she takes into account the importance of private codifications and the general principles in them for 'non-interference in a foreign legal sphere'. Thirdly, she focuses on the specific features of Actio Pauliana in some cases of the Court of Justice the EU jurisprudence. At the end of the chapter, the author compares Actio Pauliana with other similar institutes such as the indirect claim, the simulation, the claims for filling the bankruptcy estate, etc.

In general, I can say that PhD student Noneva-Zlatkova has raised many serious questions with her research. From this point of view, despite the presence of some structural problems, the PhD student's work is very interesting and useful for the development of law.

III. Conclusion

In conclusion, despite the critical notes and suggestions made above, the overall impression of the PhD student Yordanka Noneva-Zlatkova's research activity is entirely positive. The dissertation applies to the requirements of article 6 of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and article 27 of the Statute for Implementation of the Law on

The Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and represents a contribution to science and solves important theoretical problems. This gives me reason to believe convincingly in front of the scientific jury that Yordanka Noneva-Zlatkova is worthy of obtaining the educational and scientific degree "Doctor".

Signature:

/Prof. Luba Panayotova-Chalakova, PhD./